

שמעתא למיקתא

הלכות מצויות לימי בין המצרים (א)

בשעת הנהיגה

הנוהג במכונית וכדו' צריך ליווי מוזיקה על מנת שלא לירדם וכדומה רשאי לשמוע, על מנת למנוע הסכנה הכרוכה בזה. [דלא גרע מהא דכתב המ"ב (סי' תקס ס"ק יג) והכא קיל טפי דאיכא חשש סכנה. ועי' משי"כ לקמן לענין קייטנות לילדים].

לצורך התעמלות מטעמי בריאות

מי שזקוק ביותר לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כך צריך לשמוע זמר, בעת הצורך הדבר מותר, בתנאי שאינו עושה לשם הנאה כלל. [כן שמענו בשם הגרש"ז אולמן שליט"א ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק יג). ועי' לקמן לענין שירה בקייטנו].

כשאינו מכוון לשמוע

השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו' אינו עובר איסור ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוין להנות. [נעי' בשו"ע (יו"ד סי' קמב סעי' ו), רמ"א (שם) ושו"ך (סי"ק ד). ושו"ר שכן פסק הגרח"ק שליט"א (קרא עלי מועד פ"ב אות ה בתיקונים)].

צלצל פלאפון

מכשיר פלאפון שמצלצל שירים העשויים להביא לידי ריקוד, ראוי להחליפם בימים אלו בצלצול שלא מביא לידי ריקוד. [ולכאורה אין חיוב בזה כיון שאינו צלצל המיועד לשמח, אלא לסימן שמתקשרים אליו, ומ"מ ראוי להחליפה כיון שיש בזה משום קצת שמחה, והכל לפי הענין. ופעמים שמפעילים שיר עבור המתקשר כדי להנאים ההמתנה (שיחה ממתנה), ולכאורה גם שיר זה אין בעל הקו חייב להחליפו כי אין מטרת השיר לשם ריקוד כלל אלא להנאים המתנה. ועי' לקמן לענין סיפורים המשולבים עם קצת שירים ושירה בקייטנות].

מוזיקת רקע (בחנויות וכדו')

במקומות שמפעילים מוזיקה להנאים ההמתנה והקניה של הלקוחות (כמו שמצוי בחנויות וכדו' או בטלפון עד קבלת השירות), ראוי שיפעילו בימים אלו במדת האפשר מוזיקה שאינו עשויה להביא השומע לידי ריקוד. [נעי' משי"כ בהערה דלעיל].

סעודת מצוה (ברית מילה, פדיון הבן, בר מצוה וכדו')

יש אומרים שבסעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים מותר להשמיע שירים המלווים בכלי נגינה. [שכנה"ג (סי' תקנא הגב"י אות לג) לענין ברית מילה. וכן פסק החיים שאל (להד"א סי' כא). ובשו"ת חיים שאל (ח"א סי' כא) שמנהג הספרדים להקל בזה. ועי' באבני ישפה (או"ח סי' קיב)]. **ויש מחמירים.** [סידור היעבי"ץ ואף בסעודת מילה אוסר. והביאו היפה ללב (ח"ב סי' תקס אות ז). וכן בא"ר (ס"ק כו) כתי' דאין ליקח מנגנים לשם סעודת מצוה בימים אלו. וכן פסק הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים ס"ה אות ג) לענין סעודת בר מצוה, ברית מילה וכדומה]. **ומכל מקום אף לשיטתם מותר לשיר בפה אלא שגם בזה ימעטו מהרגילות.** [הגרשי"א זצ"ל (שם)]. **ולמעשה מנהג בני אשכז להחמיר בזה.** [הגרח"ק שליט"א (יד לבין המצרים פי"ז הגה א)]. **ובני ספרד הנוהגים היתר יש להם על מה שיסמוכו.** [כה"ח (סי' תקנא אות מ)].

מסיבת תנאים

מותר לעשות מסיבת תנאים (ללא סעודה אלא באכילת מיני מרקחת). [מ"ב (ס"ק טו)]. **ובאופן זה מותר לשיר אף שירי שמחה, אבל אסור לרקוד.** [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד אות ד)]. **קבלת חתן בשירה כנהוג בשיבות**
קבלת חתן בשירה וכו' כנהוג בשיבות הקדושות בשאר ימות השנה, לא ישירו במחיאות כפים וכדו', שלא לבוא לידי ריקוד. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה ו). ואפשר שאף המחמירים בשירה בפה ברבים כמבואר לעיל יודו כאן דאיכא צורך מצוה קצת].

שבע ברכות

יש מתירים בסעודת של ז' ימי המשתה ריקודים וכלי שיר. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם [בעל האג"מ (משנה הלכות ח"ו רס"י קט) והמשנה הלכות (ח"ו רס"י קט)]. **ויש אומרים שמותר ריקודין, אבל יש להמנע מכלי שיר.** [הגרנ"ק שליט"א (יד לבין המצרים פי"ז הגה 14). וכן הביא במשנה הלכות (שם) סוברים כן. ודעת השבט הלוי (ח"ג סני קט וח"י סי' פא אות ב) דאין לעשות תזמורת וריקודין].

אחר קידוש לבנה

יש אומרים שמותר לרקוד ולזמר "טובים מאורות" אחר קידוש לבנה אף בימים אלו [לנוהגים לקדשה לפני ת"ב או בליל עשירי באב]. [הגרשי"א זצ"ל (שערי נחמה ש"יג פי"ו אות יא)] **וכן המנהג.** [הגרח"ק שליט"א (אשי ישראל תשובה שמו)]. **ויש אומרים שלא נוהגים כן.** [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש תפלה פט"ו הגה 22)]. **ולמעשה כל אחד ינהג לפי מנהג מקומו.** **ולענין מוצאי תבאי' נדחה עיין עוד להלן.**

הכנסת ספר תורה

יש להימנע מלערוך הכנסת ספר תורה בתשעת הימים אפילו ללא תזמורת אלא בשירה בפה בלבד, ואם יש טעם לעשותה דוקא בימים אלו, אם שרים רק בפה שרי. [הגרשי"א זצ"ל (ישא יוסף או"ח ח"ג סי' קלט)].

לנגן בבית המשתה (לצורך פרנסה)

ישראל שפרנסתו בכלי זמר אצל עכו"מ בבית המשתה (וכן הדין לצורך בן ספרד הנוהג היתר להתחתן בימים אלו), מותר לו לנגן, משום שהוא לצורך פרנסתו. ומכל מקום אין להקל אלא מ"יז בתמוז עד ר"ח. [ביאור הלכה (סי' תקנא ד"ה ממעטים)].

- מנהגי אבלות -

תחילת מנהגי האבילות (מ"ז תמוז בלילה או ביום)

מנהגי האבילות של בין המצרים יש אומרים שמתחילים ב"יז בתמוז בלילה. [חיים שאל (ח"א סי' כד), הגרני"ק זצ"ל (אחרות רבנו ח"ב עמי' קכז אות ו) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג). ובא"א מבוטשאטש (סי' תקנא) מסתפק האם מנהגי האבילות מתחילים מבין השמשות או מהלילה. ועיין עוד בזה במועדים וזמנים (ח"ח ססי' יג) ובצ"א (ח"י סי' כו)]. **ויש מי שאומר שמתחילין מהיום (ולא מהלילה).** [אג"מ (או"ח ח"א סי' קסח וח"ג ססי' ק). וכן הביא בשערים המצוינים בהלכה (סי' קכב אות א)]. **והעיקר כדעה הראשונה** [שבט הלוי (ח"ח סי' קסח) ועוד]. **ולצורך נישואים נוהגים לעשות החופה לפני השקיעה קודם ליל י"ז בתמוז, ובאופן זה מותר אף לעשות הסעודה בליל התענית.** [הגרני"ק שליט"א (יד בבין המצרים עמי' יד הגהות יא-יב)].

נישואים

מנהג שלא לישא אשה בימים אלו

בני אשכנז נוהגים להחמיר שאין נושאים נשים מ"יז בתמוז עד אחר ט' באב. [רמ"א (סי' תקנא סעי' ב)]. **והטעם שנהגו להחמיר בזה כי לא מסמני מילתא (אבל מעיקר הדין אין איסור).** [מ"ב (ס"ק יד)].

אולם בני עדות המזרח נוהגים להחמיר מראש חודש אב. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ב) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות א)]. **ואמנם יש קהילות מבני ספרד שנהגו כדעת הרמ"א שלא לישא אשה מ"יז בתמוז.** [בן איש חי (דברים אות ד) ואור לציון (שם בהגה)]. **ומנהג הספרדים בארץ ישראל להקל.** [אור לציון (שם בהגה)].

מחזיר גרושתו

להחזיר גרושתו מן הנשואין שרי. [מ"ב (ס"ק טו)].

סעודת אירוסין

אין עושין סעודת אירוסין בימים אלו (לאשכנזים מ"יז בתמוז ולספרדים מ"ח אב, ע"י לעיל), אבל ליארס בלא סעודה מותר. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ב)].

סעודת תנאים

מותר להתקשר בכתיבת תנאים בימין אלו, ומ"מ סעודה אסור לעשות אף באופן זה (לאשכנזים מ"יז בתמוז ולספרדים מ"ח אב, ע"י לעיל), ואפילו בלא ריקודין ומחולות ואפילו בשבת אסור לעשות סעודה בשביל זה. מיהו מה שנוהגין לאכול מיני מרקחת בשעת כתיבת התנאים לא מיקרי סעודה. [מ"ב (ס"ק טו)]. **ולענין שירה וריקוד עיין להלן.**

ריקודים וזמר

ריקודים

אסור לעשות ריקודין ומחולות של רשות מ"יז בתמוז ואילך. (ובמקום מצוה, ע"י להלן). [מ"ב (סי' תקנא ס"ק טו)].

שמיעת זמר

לכתחילה יש להמנע מלשמוע נגינות מכלי שיר במשך כל השנה. [נעי' בסיומן תק"ס (סעי' א). אולם אף המיקל לשמוע נגינות במשך השנה, אין לו לשמוע נגינות מיום שבעה עשר בתמוז עד לאחר תשעה באב. [פמ"ג הובא ביאור הלכה (סי' תקנא ד"ה ממעטים), אג"מ (או"ח ח"א סי' כא אות ד), מנח"י (ח"א סי' קיא אות ד), מבית לוי (עמי' ה אות ו) ועוד]. ואפילו שירים מטייפ וכדומה דינם ככלי זמר לענין זה. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פי"ד הגה ד)].

שירה שאינה מעוררת ריקוד

מותר לשמוע שירה שאינה מעוררת לריקוד (כגון שירי רגש), משום שהיא איננה בכלל המנהג. [הגרשז"א (הליכ"ש פי"ד אות ג)]. ומ"מ נכון להמנע אף משירים אלו. [הגרשז"א (שם הגה ח)].

שירה בפה

שירה בפה מותרת אף בבין המצרים. [נעי' בשד"ח (פה"ש מעי' בין המצרים סי' א אות י). ועי' עוד באג"מ (או"ח ח"ד סי' כא אות ד)]. **ויש מחמירים בשירה בפה שהיא ברבים (כי יש בזה שמחה).** [הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים ס"ה אות א)]. **ומ"מ יש להמנע אף משירה בפה מר"ח אב עד תשעה באב, שהרי משנכנס אב ממעטים בשמחה.** [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)]. **ושירה בפה בשעת הלימוד, או לצורך התעוררות ליראת ה' מותרת בכל אופן.** [נעי' במועד לכל חי (סי' י אות יט), בשד"ח (פאה"ש מעי' ביה"מ סי' א אות ו) ובשבת קהתי (ח"א סי' קפט)].

שירה מטייפ ללא ליווי זמר

קלטות וכדומה ללא ליווי כלי זמר מותרים. [נעי' באג"מ (או"ח ח"א סי' קסח) כי נחשב לשירה בפה (שם מיייר לענין איסור שמיעה בכל השנה)]. **אלא דלכתחלה יש להחמיר בזה.** [הנחש לדברי השבט הלוי (ח"ב סי' נו אות ב) דס"ל שזה שנחשב לשירה בכלי].

סובל מעצבות, דכאון או חולי עצבים

אף אם סובל מעצבות או מחוסר מנוחת הנפש אין להתיר לשמוע זמר, אלא אם כן סובל מדכאון, שרשאי לשמוע עד ראש חודש אב. וחולה עצבים מותר לו לשמוע כלי שיר אפילו ביום תשעה באב. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)].

לצורך חולה (לחזק מזגו)

מותר לנגן לצורך חולה לחזק מזגו. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 54)].

שומע כדי להפיג בדידות או פחדים

מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. [הגרשז"א זצ"ל (ח"ג

פכ"ה בבב ג)].

גליון רכ"ז / פר' פינחס – בין המצרים / ה'תשע"ה
קהילת "חניכי הישיבות", רמות ב'

לנגן לצורך עכו"ם למנוע איבה

ישראל שפרנסתו בכלי זמר וכדומה רשאי לנגן עבור עכו"ם בבית המשתה, משום חשש איבה (אפילו אינו עושה על מנת להתפרנס), אלא שמר"ח עד ת"ב עליו לישמט. [בן איש חי (דברים אות ה)].

ללמד לנגן

המלמד מוזיקה לתלמידים שאם לא ילמד יפסיד פרנסתו עבור ימים אלו רשאי לנגן עד שבוע שחל בו ת"ב. [זכר שמחה (באמברגר סי יז)]. ועי' עוד בסמוך.

ללמוד לנגן

הלומד לנגן ואם לא ילמד יפסיד שכר הלימוד החייב לשלם עבור ימים אלו רשאי לנגן עד שבוע שחל בו ת"ב. [זכר שמחה (באמברגר סי יז)]. אמנם במקום שאין הפסד, י"א שאין להתיר ללמד נגינה בימים אלו. [מהר"ם שיק (יו"ד סי' שסח) ובעל שבת הלוי (מבית לוי עמי' ה אות ז). ועי' בכה"ח (אות מא)]. ויש מי שאומר שאם לומד עתה על מנת להתפרנס מזה מותר. [אג"מ (אורח ח"ג סי' פז)], אבל לשם הנאה אסור. [אג"מ (ח"ג פכ"ה אות ב)].

חינוך הקטנים

יש לחנך הקטנים שהגיעו לחינוך, שלא לשמוע שירים בימי בין המצרים. [אג"מ (אורח ח"ד סי' כא אות ד)].

גני ילדים

אין לשיר בגני הילדים שירים המביאים לידי שמחה, אבל סתם שירים מותר. [הגרנ"ק שליט"א (חוט שני שבת ח"ב עמי שכה)]. ואם לולי המוזיקה קשה לנהל את פעולת הגן מותר. [עיי' משי"כ בסמוך לענין קייטנת ילדים].

קייטנה לילדים

קייטנה לילדים יש להקל להשמיע מוזיקה וכלי נגינה אם בלעדיה קשה לנהל את הילדים. [הגר"י קמנצקי זצ"ל (אמת ליעקב עמי' קכד בהגה) ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק ג)].

סיפורים משולבים עם מעט שירים

קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים מותר לשומעם בימים אלו. [הגרשו"א (פ"יא הגה 53) לענין ספה"ע, אולם נראה דה"ח בני"ד].

להשתתף בחתונה הנערכת בימים אלו

להשתתף בחתונה של חברו הנוהג היתר להתחתן בימים אלו

הנושא אישה בימים המותרים להתחתן על פי מנהגו, מותרים חבריו הנוהגים איסור באותם הימים להשתתף בשמחתו ולשמחו. [אור' לציון (ח"ג פכ"ה אות א). ועי' בדברי הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"א אות יט)].

להשתתף בחתונה שנערכת שלא כדין בימי בין המצרים

הנושא אישה בימים שנוהגים בהם איסור, אף על פי שעושה שלא כדין מכל מקום יש מקום לומר שמותר להשתתף בחתונה ולשמחו. [משנה הלכות (ח"ו סי' קטד"ה וגדולה). עיי"ש טעמנו כי נהגו שלא לישא אינו מדינת אלא משום דלא מסמנא מילתא, עיי"ש].

רב אשכנזי לסדר קידושין עבור זוג ספרדי

ראוי שלא יסדר רב אשכנזי קדושין לספרדי הנושא אישה בימים אלו (כשיש רב ספרדי שיכול לעשות במקומו). [הגרשו"א זצ"ל (שם הגה ח)].

תספורת

מנהג שלא להסתפר

בני אשכנז נוהגים שלא להסתפר מ"יז תמוז עד עשירי באב. [ענין ברמ"א (סי' תקנא סעי' ד)]. אולם מנהג עדות המזרח שלא להסתפר משבוע שחל בו ט' באב (ועיין בזה להלן בהלכות שבוע שחל בו ת"ב). [ענין בשו"ע (סי' תקנא סעי' יב) ובבן איש חי (דברים אות יב)].

שער הזקן

איסור תספורת כולל אף שער הזקן. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יג) ומ"ב (ס"ק פ)]. ואפ"י אלו שרגילים לגלח זקנם כל שבוע, המנהג שלא מגלחים מ"יז בתמוז. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ג)].

שער השפם

מותר לגלח השפם אם מעכבת את האכילה. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ג)].

שער שבצעדין

יש להתיר באשה לגלח ריבוי שער שבצדעין. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק עט)].

שער הגבות וריסי העינים ושאר הגוף

מריטת שער ריסי העין או שער הגבות לא חשיב תספורת ומותר לגלחן בכל ימי בין המצרים. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פ"י"ד הגה ט)]. וכמו כן שער הרגלים אינו בכלל תספורת. ויש אומרים שמכל מקום מר"ח ואילך הנשים יעשו רק הצריך כדי שלא תתגנו לבעליהן. [בעל השבת הלוי (מביל לוי ביהמ"צ עמי' ה הגה ב)].

הורדת קצת שערות

אפילו אינו מגלח אלא מקצת שערות אסור אם איכא משום יפוי. [כן מוכח מהא דפסקינן שאבל מותר לסרוק שערו בימי אבלו אע"פ שודאי משיר שער, עיין שו"ע (יו"ד סי' שצ סי' ז) ושער הציון (סי' תקנא אות כח)]. כי בתלישת קצת שערות אינו מיפה את עצמו. [עיי"ש בב"ח (יו"ד שם אות ז)].

סירוק שערות הראש

מותר לסרוק השערות בימים אלו. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק ב)].

תספורת לכבוד שבת

תספורת אסור אפילו לכבוד שבת כי אין הרגילות להסתפר בכל שבוע. [מ"ב (ס"ק לב). אולם ע"י בביאור הלכה (ד"ה וכן לכבוד) שצידד להקל בזה].

תכפוהו אבילות של מת ושל שבת זו

מי ששלמו יום ל' של אבילות בתוך שבוע שחל ט"ב להיות בתוכה והכביד שערו, מקיל בתער (משום שאין זה יפוי) אבל לא במספרים. [שו"ע (סי' תקנא סעי' טו) ומ"ב (ס"ק פז)]. וזהו דוקא כשחל יום שלשים בשבוע שחל ט"ב, אבל כשחל מקודם לזה יש אומרים שמותר לו לספר אף לבני אשכנז שנוהגין איסור מ"יז בתמוז. ויש אומרים דאין להקל כ"א כשחל יום שלשים לפני ר"ח. [מ"ב (ס"ק פז)]. ובמקום הדחק יש מקום להקל. [שעתי"צ (אות צג)].

אשכנזי עבור ספרדי

אשכנזי, יכול לספר בן ספרד הנוהג להסתפר בימים אלו. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה ח) והגרניק שליט"א (קרא עלי מועד עמי' טז הגה יג)]. ומ"מ אם איכא אחר הנוהג היתר היכול לעשות עבורו, עדיף טפי. [הגרשו"א זצ"ל (שם)].

ספרדי הנמצא בישיבה אשכנזית

בן עדות המזרח (הנוהג היתר בתספורת עד שבוע שחל בו ת"ב), הלומד בישיבה של אשכנזים, רשאי להתספר בימים אלו. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד אות ו') דכיון דכו"ע יודעים שיש בזה מנהגים שונים אין משום לא התגדדו].

התחיל להסתפר והגיע זמן איסור תספורת

ישב להסתפר אפילו עדיין לא התחיל התספורת, והגיע זמן האיסור (עיין לעיל לענין התחלת הזמן), יש אומרים דכיון שכבר ישב רשאי להסתפר ויש אוסרים, וכן עיקר. ואם כבר התחיל להסתפר לפני זמן איסור יש אומרים שודאי רשאי לגמור. ויש אומרים דמותר לו לגמור דוקא אם איכא משום כבוד הבריות (ואף ישראל רשאי לעשות כן עבורו) וכן נקטינן. [עיי' בב"י (יו"ד סי' שצ), בשו"ע (שם סעי' ב) ונוש"כ. ועי' באורך בשמעתא עמיתקא גליון סי"ז].

המותרים להסתפר

המנהג בנשים

אחד האיש ואחד האשה שוין לאיסור. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק עט)]. ויש מפוסקי עדות המזרח הסוברים שנשים מותרות להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב. אלא שטוב לדחות את התספורת לאחר תשעה באב אם לא מוכרחות להסתפר כעת.

[אור' לציון (פכ"ז אות ג)].

לצורך צניעות

גילוח לצורך צינעות כגון שלא יצא שער מכיסוי הראש מותר. [בעל שבת הלוי (מבית לוי ביה"מ עמי' והגה ב)].

לצורך טבילת מצוה

אשה הנוהגת תמיד לגלח שער גופה לטהרתה מותרת לעשות כן בין המצרים. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה י)].

לצורך שידוכין

לצורך שידוכין יש להתיר אפילו תספורת הראש, לנערה בימי בין המצרים, ואף מר"ח אב ואילך עכ"פ עד שבוע שחל בו ת"ב. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה י), עיי"ש טעמן].

קטנים

אסור לגדולים לספר קטנים בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. [שו"ע (שם)]. וכתב הפמ"ץ (א"א ס"ק לח) דכן מוכח מהרמ"א דשתיק ליה להשו"ע]. ויש מחמירים לבני אשכנז מ"יז בתמוז או על כל פנים מר"ח. [עיי' במ"ב (ס"ק פב) שכתב בשם הא"ר דלדין יש להחמיר בתספורת מ"יז בתמוז וכיבוס מר"ח, ובח"י"א כתב דלצורך קטנים אין להחמיר אף לפי מנהגינו אלא בשבת זו, ע"כ. ובחנוך לענר (פכ"א סוף הגה ג) כתב דיש להחמיר עכ"פ מר"ח].

חלאקה

תספורת ראשונה שמספרים ילדים בני שלש ("חלאקה") מותרת אף בשבוע שחל בו ת"ב (ויש לעשותה בצנעה), אבל ראוי להקדימה קודם ג' שבועות. [בעל השבת הלוי (מבית לוי בין המצרים עמי' ו אות ב) ועי' בחנוך לענר (פכ"א ס"ק א)]. ואם לא הקדימה יאחרנה לאחר ת"ב. [רדבות אפרים (ח"א סי' שלו אות ב)].

חציצה בין הראש לתפילין

גלוח השער לצורך מניעת חציצה בין הראש לתפילין שרי. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה 19)].

גלוח לצורך סיכה להסרת פצעים

גלוח השער לצורך סיכה להסרת פצעים עד שבוע שחל בו ת"ב שרי. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה 56 ו19)].

במקום הפסד ממון

העוסק באיזה מסחר שאם לא יספר את זקנו בימי בין המצרים יש חשש הפסד גדול ואיבוד פרנסה, יש להתיר לו להסתפר בימי בין המצרים. והכל לפי ראות עיני המורה. [הגרשו"א זצ"ל (שם פ"י"ד אות ח)]. ויש מתירין רק עד שבוע שחל בו ת"ב אם לא באופן שכשימנע מלספר לא יוכל לעבוד ויהיה לו קשה למצוא ממון כדי לפרנס בני ביתו. [אג"מ (אורח ח"ד סי' קב וח"ה סי' כד אות ט). ודעת הגרשו"א זצ"ל (הלכות חג בחג הגה 65) להחמיר שלא להסתפר במקום הפסד ממון ושם מיייר לענין ספה"ע ק"ו לימי בין המצרים. ועי' בורע אמת (סי' סט) ובישכיל עבדי (ח"ה סי' נה אות ב)].

כשהולך לפני שרים

ההולכים להשתדל לפני שרי ממשלה וכיוצא בזה, יש מקום להתיר להם להסתפר, ויש לעשות שאלת חכם. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ג). ועי' בורע אמת (ח"א סי' סט) ובחת"ס (אור"ח סי' קנח)].

בעלי ברית

אם יש מילה בימי בין המצרים, יש אומרים שבעלי הברית רשאים להסתפר. ויש אוסרים. [עיי' בשע"ת (אות א) שהביא מוח' בזה, והמ"ב (סי' תקנא ס"ק ח) ציין לדבריו. ובשעה"צ (אות ד) הביא מהחת"ס (להחמיר). ויש אומרים שהמנהג באר"י להחמיר. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ז). ועי' במבית לוי (ביהמ"צ עמי' ו בהגה) שיש מקומות שנוהגים להקל לגמרי ויש מקומות שנהנו להקל רק בשער הזקן, עיי"ש. ולדעת המתירים להסתפר י"ל שמותרים להסתפר אפילו ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבח"כ רשאים להסתפר. ואם חל המילה בשבת מותרים להסתפר בערב שבת. וכמ"ש המ"ב (סי' תצג ס"ק יג) לענין ספה"מ].

בר מצוה

נער הנעשה בר מצוה בימי בין המצרים אינו רשאי להסתפר. [עיי' בשערי תשובה (רסי' תקנא) שהביא מוח' לענין תספורת לבעל ברית. והביאו המ"ב (שם ס"ק ח) (ושם מיייר מר"ח אב. ועי' במבית לוי (ח"י"ג עמי' ב) שהמנהג באר"י שלא להקל בזה בכל בין המצרים. וא"כ ק"ו לענין חתן בר מצוה שאין להקל. וכן פסק במשנה הלכות (ח"ו סי' מה). ועי' בשערים מצויינים בהלכה (קוטנ"א סי' קכ אות ח)].

הקרואים לחתונה (**של מי שנוהג היתר לישא אישה בימים אלו**)

הקרואים לחתונה (של חתן הנוהג היתר להנשא עד ר"ח) אינם רשאים להסתפר, אולם כאשר בלא תספורת ימנע מלילך לחתונה רשאי להסתפר אף שהוא מימים שנוהג איסור. ואף אם הוא מהקרואים שלא יקפידו עליו אם לא יגיע (וכל זה למתירים לבעלי ברית להסתפר בימים אלו). וישאל שאלת חכם. [אג"מ (ח"ב סי' צה ד"ה ולכן אם). ועיייש דהיינו טעמא כי יש מצוה על כל אחד בשמחת חתן וכלה, וכשלא יסתפר לא יוכל להיות שם רשאי להסתפר ול"ד לברית מילה שאין מתירין לכל הקרואים להסתפר אלא לאבי הבן והמוהל והסנדק, ששם ליכא מצוה על שאר אדם מצד עצמם שיבואו להברית אלא על אבי הבן הוא מצוה שיעשה בשמחה ברבוי עם ושיקרא חבריו לשמוח עמו, אבל בנישואין הוא מצוה על כל אדם שילכו לשמחת הנישואין].

נטילת צפורנים

נטילת צפורנים מותרת אפילו עד אחר ר"ח. ומשבוע שחל בו ת"ב נחלקו הפוסקים האם מותרת. ולהלכה לצורך טבילת מצוה בודאי שרי (כגון משום חשש חציצה לטבילת מצוה או נט"י וכדו'). וכן לכבוד שבת כגון שחל ט"ב בשבת שרי בער"ש ליטול הצפרנים. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק כ) ומהרי"ל דיסקין (קו"א סי' ה ס"ק סג). ועי' בט"ז (ס"ק יג) שהוא מהחמירים דמייירי בשבוע שחל בו ת"ב. וכן הביא הנובי"ג (מ' ק' יו"ד סי' צט) אליבא דשיטה זו]. ומ"מ בשינוי כגון בידים או בשינים, שרי. [הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים אות כ) ואור לציון (פכ"ז אות ד)].

ברכת שהחיינו, הטוב והמטיב והגומל מלבושים חדשים וכד'

יש אומרים שטוב ליזהר מלומר שהחיינו בבין המצרים על מלבוש או שאר כלים. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יז)]. ויש מקילין בזה. ומ"מ יש להחמיר. [מ"ב (ס"ק צח)]. וממילא לא ילבש הבגד. [מ"ב (ס"ק צט). ובטעם האוסרים יעייין בספר חסידים (סי' תתנ) ובמ"א (ס"ק מב) דכיון שהזמן ההוא זמן פורענות אין לברך שהחיינו לזמן הזה" (ועי' בס"ח שמבואר שאים בזה איסור אלא מדת חסידות ועי' באבנ"ז (סי' שכת)). ועי' במהרי"ל (סי' לא) ובביאור הגר"א (שם). ויוצא שהאיסור הוא מחמת הברכה ולא מחמת עצם אכילת הפרי. אולם בשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח) הביא בזה מח' ונקט כהמחמירים שהאיסור הוא באכילת הפרי. ועי' לקמן משי"כ לענין לצאת מדין שומע כעונה הנפ"מ בזה].

נעלים חדשות

מותר לחדש נעלים עד ראש חודש כיון שלא מברכים עליהם שהחיינו, אמנם מר"ח ואילך אסור. [מ"ב (סי"ק מז וסי"ק מה)]. ויש מפוסקי עדות המזרח שפסקו שמותר ללבושם (אפילו בשבוע שחל בו תב"א) משום שאינן בכלל בגד מכובס ואין מברכים עליהן שהחיינו. [אור לציון (פכ"ז סוף אות א)]. אבל אסור לקנות אותם מר"ח. [אור לציון (שם)].

פרי חדש

דין ברכת שהחיינו על פרי שווה לברכת שהחיינו על מלבוש וכדומה המבואר לעיל, ולמעשה נוהגים להמנע מלבדך, ועל כן לא יאכל בימים אלו פרי שמברכים עליו ברכת שהחיינו. [מ"ב (ס"ק צט)].

פרי חדש שלא ימצא לאחר בין המצרים

פרי שלא ימצא אחר ט' באב, מותר לברך ולאכלו בבין המצרים. [רמ"א (סי' תקנא סעי' יז)]. ואם יכול לשומרו במקרר, ישמרנו עד לאחר ימי בין המצרים. ואם נשמר עד השבת הקרובה בלבד, ישמרנו עד לשבת. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג)].

לקח פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי

אם לקח בין המצרים פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי, יברך עליו גם ברכת שהחיינו. [ברכ"י (סי' תקנא ס"ק יב), אבנ"ז (סי' תכח אות ה) ועוד].

חולה ומעוברת

חולה רשאי לאכול פרי חדש משום שהפירות פותחין לו את תאותו לאכול דברים טובים ובמקום חולי לא קבילין עלן. וכמו כן או אשה מעוברת רשאית לאכול פרי חדש דשמא תתאווה ויגרום נזק לה ולולד. [מ"ב (ס"ק צט)]. ויש אומרים שיברכו ברכת שהחיינו על הפרי. [תשובה מאהבה (ח"ב עמי' לו טור ד) וכה"ח (אות ריא)]. ויש אומרים שיאכלו ללא ברכה זו, וכן עיקר. [מ"ב (שם). ועי' בביאור טעמו של המ"ב בזה בשלמת חיים (סי' שז) וביושא יוסף (או"ח ח"ד סי' קמג) בשם הגריש"א זצ"ל].

במקום מצוה בזמנה

מברכים ברכת שהחיינו על מצוה שהגיע זמנה כגון ברית מילה (במקומות שנוהגים לברך עליה שהחיינו כל השנה), פדיון הבן וכדומה, ולא יחמיץ המצוה על מנת להמנע מלבדך שהחיינו. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יז)].

כשמקיים מצוה פעם ראשונה

מי שקיים מצוה בפעם ראשונה כגון נער שנעשה בר מצוה ומניח תפילין פעם ראשונה בימי בין המצרים, דיח סוברים שמברכים שהחיינו, לא יברך. [הגרש"א זצ"ל (שלמי מועד פ"ט עמי' תעז-תעח ושלמי שמחה עמי' תרה) ואף שבדבר שזמנו קבוע מברכים שהחיינו שאני הכא דלא פסיקא מלתא לכונ"ע דמברכים. אולם באור לציון (ח"ג פכ"ה אות א) משמע דס"ל דבכה"ח רשאי לברך שהחיינו ע"מ לפטור המצוה].

ומ"מ אם נעשה בר מצוה בסוף ימי בין המצרים, יוכל ללבוש בגד חדש לאחר תשעה באב ולברך שהחיינו, ולכוון בברכתו גם על התפילין. [הגרש"א זצ"ל (שם)].

בשבת

יש אומרים שאין לברך שהחיינו על בגד חדש וכדומה אף בשבת ויש מקילין. ומעיקר הדין יש מקום להקל. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק צח)]. ומ"מ מר"ח ואילך אסור אפילו בשבת. [מ"ב (שם ס"ק מה)]. ויש אוסרים בשבתות שבימים אלו ע"פ האר"י ז"ל. [האר"י"ל בשער הכוונות דף פ"ט ע"ק, ברכ"י (שם אות י) וחסים שאל (ח"א סי' כד), כה"ח (שם אות רח) ואור לציון (ח"ג פכ"ה הגה ג ד"ה ונתנ) מחמיר בזה].

ולמעשה יש אומרים שהמנהג הפשוט בחו"ל להקל. אבל באר"י המנהג הפשוט להחמיר שלא לברך ברכת שהחיינו אף בשבת. [בעל השבט הלוי (מבית לוי עמי' ז הגה א)]. וכל אחד ינהג כמנהגו בזה.

בערב שבת (למקילין לעיל)

הלבוש בגד חדש ערב שבת לכבוד שבת, יכול לברך שהחיינו אחר שקיבל עליו שבת. [הגר"ח"ק שליט"א (גליון מים חיים 89)].

בליל י"ז בתמוז

יש אומרים שמותר לברך ברכת שהחיינו בליל י"ז בתמוז. [מטה אפרים]. וי"א אף בליל שבעה עשר בתמוז אין לברך ברכת שהחיינו. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג)].

בי"ז בתמוז שחל בשבת

כשיום י"ז בתמוז חל בשבת יש אומרים שלכולי עלמא מותר לברך. [מ"א (סי' תקנא ס"ק מב)]. ויש מחמירים אף בכה"ג. [ברכ"י (סי' תקנא ס"ק יא) ודעת בעל השבט הלוי (מבית לוי בין המצרים עמי' ג הגה טז) דיש להמנע מלבדך].

בראש חודש

בראש חודש דינו לזה כמו בשבת. [שעה"צ (אות צט)].

בעשירי באב

אף ב' באב אין לברך ברכת שהחיינו, שער"ת (סיי תקנח ס"ק ב) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג). ומ"מ נראה שכשחל י' באב בערב שבת, וסמוך לשבת רוצה ללבוש בגד חדש לכבוד שבת, שרשאי אז לברך שהחיינו, שכיון שלבוש לכבוד שבת, ויש כבר הארת שבת, שפיר דמי. [אור לציון (ח"ג פכ"ה הגה ג)].

כשמברך שהחיינו על מילה וכדומה האם רשאי לפטור פרי

כשמברך שהחיינו על המילה או על פדיון הבן וכדומה יכול אז לפטור פרי חדש בברכה זו. [שד"ח (אס"ד מעי' בין מצרים סי' א אות ד) אור לציון (ח"ג פכ"ז הגה ג ד"ה ומ"מ)].

לצאת ע"י אחר מדין שומע כעונה

המברך שהחיינו בברית מילה, פדיון הבן וכדומה, יכול להוציא את השומעים ידי חובתם בברכה זו ולפטור פרי חדש שרצונם לאכול. [שד"ח (מעי' בין המצרים סי' א אות ד) ובשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח) חולק ע"ז כיון דס"ל שהאיסור הוא באכילת הפרי ולא בברכת שהחיינו עצמה]. אמנם במקום שיש מחלוקת הפוסקים אם מותר לברך שהחיינו והוא מחמיר על עצמו, וחברו סומך על המקילים (כגון בשבת, או מעוברת למקילין לעיל), נראה דלא יכוון לצאת ידי חובת ברכה זו על ידו. [דהוי כמבדך בעצמו. ולא דמי למבדך בשעת הברית מילה שיכול לצאת שהרי המבדך מברך כהגון לכונ"ע, ועיין. וכן א"ל הגר"י גנס שליט"א. ושוב העירוני שכן מבואר בשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח), עיי"ש ודו"ק].

ברכת הטוב והטיב

מותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי בין המצרים. [סידור יעב"ץ, שער"ת (סי' תקנא ס"ק י), שד"ח (מעי' בין המצרים סימן ב ס"ק ג) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ד)]. ואף בת"ב מותר לברך ברכה זו (כגון מי שילדה אשתו זכר למברכים בשו"מ). [אור לציון (שם)]. ועיין עוד להלן לענין קניית דברים שחייבים לברך עליהן ברכה זו מר"ח ואילך.

ברכת הגומל

מברכים ברכת הגומל בימי בין המצרים. [אור לציון (פכ"ה אות ד)]. ולענין ת"ב עיין לקמן.

-טיולים-

יש אומרים שיש להמנע מהליכה לטיולים בבין המצרים. [שד"ח (ח"ה פאת השדה מעי' בין המצרים סי' א אות י)]. ולמעשה אין לאסור עכ"פ עד ר"ח אב, אלא שיש למעט בזה מחמת אבל של ימים אלה. [עיי' בשבט הלוי (ח"י סיי' כו)].

זהירות מסכנה (ניתוחים - שחיה בים וכדומה)

הליכה למקום סכנה

בימים אלו יש להקפיד יותר משאר ימות השנה מהליכה למקומות שיש בהם חשש סכנה. [מקור חיים (לבעל החו"י אות יד)].

ניתוח

ראוי להמנע מעשיית ניתוח (שאינו דחוף) בימי בין המצרים. ואם הדבר קשה עכ"פ יש להקפיד מר"ח אב, ולכל הפחות משבוע שחל בו ת"ב. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ אות יב)].

שחיה בים

מן הדין מותר לרחוץ בבריכה ובים בימי בין המצרים. ויש אומרים שאין צריך לחשוש בזה משום סכנה אף בימים אלו. [הגרש"א זצ"ל (שם פ"יד אות ה), בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ הגה ז), אור לציון (פכ"ה אות ה) ע"פ התרהו"ד (סי' קט) והשלחן גבוה (סי' תקנא אות מה), שנהגו לרחוץ בימים ובהנרות בימים אלו]. ויש חוששים מהליכה לים בימים אלו מפני הסכנה. [מקום חיים (לבעל החו"י סי' תקנא סעי' ד) ושד"ח (ח"ה פאת השדה מעי' בין המצרים סי' א אות י) והגר"ק זצ"ל (אחרות רבנו ח"יב עמי' קצט) לא נתן לילדים לנסוע לים בבין המצרים משום סכנה]. ואם נכנס במקום שאינו עמוק לית לן בה. [תשובות ונהגות (ח"ב סי' רטג) שכן שבן הדין שרי אבל ראוי להמנע אם נכנס עמוק עד קרוב לקומת איש]. ואם עשה כן לצורך ביראות יש להקל. [אחרות רבנו (ח"ב עמי' קצט)]. ומכל מקום אין חילוק בכל זה, בין אם הלך לים לפני בין המצרים או לא. [הגרשו"א זצ"ל (שם), הגריש"א זצ"ל (אשרי האיש ח"ג פס"ח אות כא) ואור לציון (פכ"ה אות ח)].

טיסה

אין חשש בטיסה במטוס בימי בין המצרים, אולם ראוי להמנע בתשעת הימים במדת האפשר. [הגרשו"א זצ"ל (הלכ"ש פ"יד אות כ) ובעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ עמי' יא הגה יב). ובמקום צורך מצוה עיין בסמוך.

ללכת יחידי

צריך לזהר מ"יז בתמוז עד ט' באב שלא לילך יחידי מסוף ד' שעות עד סוף ט' שעות (משום שבהם קטב מרירי שולט). [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' יח) ומ"ב (סי"ק קב)]. ועי' בביאור הלכה (שם) דלפי מה שמבואר בפסחים ק"י"א ע"ב יותר יש לזהר מחד בתמוז עד שיתסר דודאי שכיח]. והקפידא בזה היא דוקא בהליכה בדרך ולא על הליכה בעיר. [נערוה"ש (אות לט) וחזו"א (דינים והנהגות פ"י"ט אות ה) וכעין זה כתב הא"א מבוטשאטש (סי' תקנ"א) שאין זה אלא במקום שומם שאין אנשים רגילים לילך שם].

ללכת בין חמה לצל

יש להזהר בימים אלו שלא לילך בין חמה לצל. [מ"ב (סי"ק קב)]. ונראה דעיקר הקפידא בזה למי שהולך כסדר בשביל שהוא בין החמה לצל ולא כשעובר באופן אקראי בין חמה לצל המצויה בדרך. [הגר"ח"ק שליט"א (קרא עלי מועד פ"ב אות ט)]. ומכל מקום כל החשש בזה הוא בדרך ולא בעיר, כמבואר לעיל.

כשעושה לצורך מצוה

אם הולך לצורך מצוה הנצרכת דוקא בימים אלו, אין לחוש לסכנות הנ"ל, ד"שומר מצוה לא דבר רע". [התעוררות תשובה (סי' שמח), הגר"ש"א זצ"ל והגר"ח"ק שליט"א ינשא יוסף אר"ח ח"י"ד סי' קמ"ד].

כנהא לצורך חינוך

בימים האלו צריך להזהר יותר שלא להכות, אע"פ שעושה לצורך חינוך הילדים. [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' יח) וקשו"ע (סי' קכב אות ב)].

- תיקון חצות -

מבואר בכוונות האר"י ז"ל שיש להתאבל על החורבן בבין המצרים אחר חצות, ויבכה כמו חצי שעה. [מ"ב (סי' תקנ"א ס"ק קב)]. ונהגו אז לומר תקון חצות [נערוה"ש (אות לט)]. ואף בשנת השמיטה יש לאומרו (אולם תיקון רחל לא אומרים בשנת השמיטה). [כנה"ח (אות רכ"ד)]. וכל זה לבד מערב שבת, ערב ראש חודש, ראש חודש וערב תשעה באב. [נערוה"ש (אות לט)].

-דינים הנוהגים מראש חדש עד תשעה באב- משא ומתן

משא ומתן

מר"ח עד התענית ממעטים במשא ובמתן. [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' ב)]. ועי' בביאור הלכה (ד"ה מר"ח) שכת' דאפשר דיש להחמיר ב"יז בתמוז ועשרה בטבת כמו מר"ח עד התענית]. יש אומרים שיש למעט במשא ומתן של שמחה, כגון לקנות כלי כסף או צרכי חופה וכדומה. ויש אומרים דבכל משא ומתן צריך למעט בעת הזאת ולא יעסוק אלא כדי פרנסתו. ובזמנינו נהגו להקל בכל זה משום דהכל נחשב כעת כדי פרנסתו. [מ"ב (סי"ק יא)]. ומכל מקום טוב להחמיר לענין משא ומתן של שמחה (כגון קניית רהיטים וכדומה, אבל דבר לצורך העבודה אינו בכלל זה, עיין להלן), אף על פי שגם בזה נהגו להקל שמא לא יוכל להכין אחר כך. [נערוה"ש (אות יג), אג"מ (ח"ג סי' פ) ואור לציון (פכ"ו אות א)]. ואף שלא יקבל מה שקנה אלא לאחר תשעה באב. [אור לציון (פכ"ו אות א)].

קניית בגדים חדשים

מר"ח אב אסור לקנות בגדים חדשים ומנעלים חדשים אפילו דעתו שלא ללבושן עד אחר ט"ב. [רמ"א (סי' תקנ"א סעי' ז) ומ"ב (סי"ק מט)]. ולענין המוכר, מבואר לעיל דלצורך פרנסתו רשאי למכור.

לצורך מצוה (תפילין, ספרים וכדו')

לצורך מצוה הכל שרי. [רמ"א (סעי' ב)]. ועל כן כשנזדמן לו לקנות תפילין חדשים ודאי מותר כיון שהוא רק למצוה. [אג"מ (ח"ג סי' פ)]. וכמו כן מותר לקנות ספרים לצורך לימוד תנ"ת דחשיב כצורך מצוה. [הגרשז"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה ג)]. וטלית שהוא בגד מסתבר שאסור אף שלובשין אותו רק למצוה. [אג"מ (ח"ג סי' פ)].

מבצעים

אם יש יריד כיון שהוא דבר האבד שרי לכולי עלמא אם הוא מוצא אז בזול יותר. [מ"ב (סי' תקנ"א ס"ק יא) ובן איש חי (פ' דברים אות ב)].

דבר שלא יוכל לקנותו לאחר ת"ב

דבר שלא יוכל לקנותו לאחר ת"ב או שאין לו שהות לאחר ת"ב מותר לקנותו, אפילו הם צורכי חופה. [בן איש חי (פ' דברים אות ב)].

כלי בית וכדומה (קניית מכונית, מזגן וכדומה)

אסור לקנות מר"ח אב דבר שמחייב ברכת שהחיינו כי הוא כבנין של שמחה שאסור. [אג"מ (ח"ג סי' פ ד"ה ומכונית)]. ועל כן אין לקנות מר"ח מכונית חדשה אם הוא לתענוג (אפילו באופן שמברכים עליה הטוב והמטיב כגון שיש לו אשה ובנים דגם הם נהנים מזה) דהוא כמו בנין של שמחה שאסור. [אג"מ (שם)]. וכמו כן אין לקנות מזגן מר"ח דיש בזה משום משא ומתן של שמחה. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ ע"מ ח הגה י)]. ומי שסובל מאוד מהחום והוא בגדר חולה רשאי להקל בזה. [שם].

קניית כלים לצורך העבודה (מכונית וכדומה)

מותר לקנות מכונית וכדומה לצורך פרנסה אף בתשעת הימים, דזה בכלל משא ומתן שבזמננו נהגו להקל (ואין זה מו"מ של שמחה שכתב בשעה"צ שטוב להחמיר), ומצד שהחיינו יברך אחר ט"ב כי בשביל זה אין עליו ליבטל ממלאכתו. [אג"מ (אר"ח ח"ג סי' פ)].

כשיקבל המוצר לאחר תשעה באב

במקום הצורך יש להתיר קניית רהיטי בית וכדומה בט' הימים אם יגיעו לביתו לאחר ת"ב. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"י"ד אות כב)].

קניית מתנה ונתינתה

מותר לתת מתנות לנער בר מצוה וכדומה, כנהוג אף בתשעת הימים. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש שם הגה 28) ובעל השבט הלוי (מבית לוי ע"מ כד אות ז)].

קניית טבעת וכדו' עבור כלה

קניית הטבעת שנותנים לכלה בשעת שידוכין, נחשב דבר של שמחה שיש לאסור בין ר"ח אב לט' באב, אך אם יש לחוש להפסד, מותר. ולהודיע המקח מותר בכל אופן. [אג"מ (אה"ע ח"ד סי' פד אות א)].

בנין של שמחה

בית חתונת בנו – ציור וכיור

מר"ח עד התענית ממעטים בבנין של שמחה, כגון בית חתונת לבנו או בנין של ציור וכיור. ואם היה כותלו נוטה ליפול, אף על פי שהוא של שמחה מותר לבנות (ולצורך מצוה הכל שרי). [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' ב)].

להרחיב דירתו (בנין להרוחה)

כל בנין שאין צריך לו לדירתו ורק שעושה כן להרוחה בעלמא אסור. [מ"ב (סי"ק יב)]. אולם בנין שאינו להרוחה שרי כמבואר להלן.

בונה על מנת למנוע הפסד (כגון במקום שמשלם שכירות וכדו')

מותר בניה אפילו של שמחה כשעושהו בימים אלו כדי למנוע הפסד ולא בשביל שמחה דוקא. [מ"ב (סי"ק יא)]. ועל כן בעל הבנין הצריך לגור בדירה שכורה ויש לו עי"ז הפסד ממון, יש להקל משום הפסד כפי ראות המורה. [ובשבט הלוי ח"י סי' פג] כתב דיש להקל לכתחלה רק עד שבוע של ט"ב, ובהפסד גדול מאד לפי ראות עיני המורה].

סיוד הבית

ממעטין אף בבנין של ציור וכיור. [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' ב)]. ועל כן אין לסיד הבית מר"ח. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ ע"מ ח אות ד)]. וכן אין לצבוע את הדירה בציורים מראש חודש אב, אף אם עושה כן עם גלגל המיוחד לכך. [אור לציון (פכ"ו הגה א)].

התקלקל הסיוד מחמת רטיבות וכדו'

אם נתקלקל הסיוד מחמת רטיבות וכדו' מותר לסייד אף בשבוע שחל בו ת"ב, כיון שאינו עושה להרוחה. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ ע"מ י הגה ה)].

הדבקת טפט

הדבקת טפט על הקיר אין בו איסור ברור (אף בשבוע שחל בו ת"ב), מ"מ אם התחילו קודם ר"ח אב, יש להחמיר שיגמרו שבוע שחל בו ת"ב. [א"מ (אר"ח ח"ג סי' ב)].

כשעושה בקבלנות

אם שכר נכרי קודם ר"ח בקבלנות מותר בכל ואפילו בט"ב עצמו דנכרי אדעתא דנפשיה עביד, והוא הדין אם קצץ עם הנכרי בקבלנות לצייר ביתו מותר לצייר מטעם זה. ומ"מ אם יכול לפייסו בדבר מועט שימתין עד אחר ט"ב תע"ב. [מ"ב (סי"ק יב)].

לצורך מצוה

בנין שהוא לצורך מצוה שרי [רמ"א (סעי' ב)], כגון שאין לו אשה ובנים ואין לו בית חתונות מותר לבנות בית חתונות אבל מי שקיים פריה ורביה אסור בכל זה. [מ"ב (סי"ק יד)].

לצורך מצוה דרבים

בנין לצורך מצוה דרבים כגון בית הכנסת מותר. [מ"ב (סי"ק יב)]. וכן הדין בציור וכיור. [בן איש חי (פ' דברים אות ב)].

מעקה

מותר לבנות מעקה בימים אלו ואף בט"ב שרי. [רוח חיים (סי' תקנ"א ס"ק ב), מועד לכל חי (סי' י אות ח ואות עב) ובן איש חי (פ' דברים אות א)].

חיפוש דירה

מותר לחפש דירה לקניה בימים אלו. אולם אין ראוי לחתום על חוזה מכירה, אלא אם כן חושש שמא יקדמנו אחר. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"י"ד הגה 71)].

לעבור דירה

יש אומרים שלעבור לדור לבית חדש שרי, אם מוטל עליו לברך הטוב והמטיב (כגון שיש לו אשה ובנים). [לבושי מרדכי (ח"א סי' קא)]. ומכל מקום עדיף שלא לעבור דירה מר"ח עד אחר ת"ב. [הגר"ח"ק שליט"א (קרא עלי מועד פ"ג אות ג)]. ובאופן שיש הפסד ממון (כגון שצריך לשלם דמי שכירות) מותר בכל אופן. [הגרשז"א זצ"ל (שם פ"י"ד הגה לא)].

נגרות

הנגרים מותרים לעבוד עבודה שאינה בבנין. ואף להתקין את עבודתם, ולחברם בבית, וכגון ארונות מטבח. [אור לציון (פכ"ו סוף הגה א) דלא כחבן איש חי (פ' דברים אות ג) שאסר כיור וציור על עצים שלל מלאכת הנגרים]. ולענין מוכרים העוסקים במשא ומתן יעויין לעיל.

ציור וכיור שלא בבנין

דוקא ציור וכיור בבנין אסור, אבל צייר שמלאכתו לצייר ציורים, רשאי לצייר אף בימים אלו. [אור לציון (פכ"ו סוף הגה א)].

נטיעה של שמחה

מר"ח עד התענית ממעטים בנטיעה של שמחה. [שו"ע (סי' תקנ"א סעי' ב)]. ומ"מ לא אסרו אלא נטיעה, אבל השקית הגינה וגזיזת עשבים ופרחים שבחצרו שרי. [רביבנות אפרים (ח"א סי' שע"ד)].

- שאר הלכות מצויות לבין המצרים וט"ב יצאו לאור בס"ד בגליונות הבאים -

העלון נתרם להצלחה ברוחניות ובגשמיות של

דוד בן חוה שיחי' ושלמה בן מיכאל שיחי'

© שמעתא עמיקתא - הערות ותרומות בטל' 02 571-3932

להפצת הגליון במקום מגוריהם או לימודם נא לשלוח בקשה לדוא"ל:

AMIKTA571@GMAIL.COM